

Minnisblað

Til: Iðnaðarnefndar Alþingis

CC: Stjórn Suðurorku ehf

Frá: Guðmundi Valssyni framkvæmdastjóra Suðurorku

Efni: Umsögn Suðurorku vegna Frumvarps til laga um verndar- og nýtingaráætlun vegna virkjunar fallvatna og háhitasvæða.

Inngangur

Suðurorka þakkar það tækifæri að geta komið á framfæri athugasemdum við frumvarp til laga um verndar- og nýtingaráætlun vegna virkjunar fallvatna og háhitasvæða.

Suðurorka hefur fimm meginathugasemdir við frumvarpið og vinnubrögð verkefnisstjórnar 1. og 2. áfanga rammaáætlunar sem frumvarpið byggir á og mun setja lögformlega stöðu rammaáætlunar verði það samþykkt óbreytt.

Fyrsta meginathugasemd Suðurorku snýr að eðlismun á umhverfisáhrifum við virkjun jarðvarma og virkjun fallvatna. En við virkjun jarðvarma til raforkuframleiðslu er sleppt út talsverðu af óæskilegum lofttegundum en ekki er um slíkt að ræða við virkjun vatnsfalla. Þessa munar njóta vatnsaflsvirkjanir í engu við einkunnagjöf, röðun og flokkun virkjunarkosta í rammaáætlun og þykir Suðurorku halla nokkuð á vatnsaflskosti hvað þetta varðar. Þessu þyrfti að taka tillit til við setningu umgjörðar um rammaáætlun.

Önnur meginathugasemd Suðurorku lýtur að muninum á umhverfisáhrifum stærri og minni virkjunarkosta. Eðlilega hafa stærri virkjunarkostir meiri umhverfisáhrif en litlir. Hins vegar er hlutfallsleg umhverfisáhrif stærri kosta yfirleitt minni en sé sömu raforku er aflað með smærri virkjunum. Þarna hallar á stærri virkjunarkosti og þykir Suðurorku sem umgjörð rammaáætlunar ætti að gefa leiðbeiningu um að taka beri tillit til þessa. Enda er það eðlileg stefna að hagnýta í þágu þjóðar þá virkjunarkosti sem minni áhrifum valda fyrir sömu umhverfisáhrif.

Þriðja meginathugasemd Suðurorku lýtur að því hvort vinnubrögð verkefnisstjórnar séu til þess fallin að byggja framtíðarstarf við rammaáætlun á þeim. Suðurorku gerir athugasemd við framkvæmd verkefnisstjórnunar en beiðni Suðurorku sem afhent var formanni faghóps 4, í samræmi við leiðbeiningar starfsmanns verkefnisstjórnar í lok ágúst 2009, týndist og olli vandræðum í störfum faghópa. Þá virðist val faghóps 1 á aðferðum vera til þess fallin að nær ómögulegt er sökum mikils kostnaðar að taka tillit til breytinga á virkjunarkostum. Þurft hefði styrkari verkstjórn til að niðurstöður rammaáætlunar og þær aðferðir sem þar er beitt væru til þess fallnar að minnka óvissu en ekki auka hana eins og virðist vera raunin miðað við núverandi stöðu vinnu 2. áfanga rammaáætlunar. Einnig virðist dreifing á upplýsingum til faghópa hafa verið brotarkennd á köflum.

Fjórdða meginathugasemd Suðurorku lýtur að rangfærslu á fjölda vatnsaflskosta í 2. áfanga en þeir eru 40 en ekki 39 eins og getið er í III kafla í athugasemdum við frumvarpið.

Fimmta meginathugasemd er að rannsóknarleyfi sem veitt var Suðurorku á vatnasviði Skaftár og Tungufljóts er ekki með í upptalningu um veitt rannsóknarleyfi.

Athugasemdir

Í eftirfarandi kafla eru athugasemdir Suðurorku settar fram innan ramma greina og kaflaskiptingar þingskjals 81 sem lagt var fyrir Alþingi á 139. löggjafarþingi.

Frumvarp

Suðurorka gerir athugasemdir við eftirfarandi greinar frumvarpsins.

5. gr

Kveða á skýrt á um að veita megi rannsóknarleyfi til kosta sem eru í biðflokki.

8. gr

Ráðherra skipar - er alveg ljóst hvaða ráðherra.

9. gr

1. málsgrein... fari yfir virkjunaráform... - Þarna færi betur að ræða um virkjunarkosti eins og gert er í 3. málsgrein.

10. gr. Verklag og málsmeðferð

Í 6. málsgrein er lýst að ráðherra eigi að setja verkefnisstjórn verklagsreglur.

Suðurorka sér vandkvæði á því að ráðherra geti lýst verklagsreglum fyrir verkefnisstjórn nema að þær séu faglegar, einfaldar og endurtakanlegar. Ef stefnt er á að byggja á verklagi verkefnisstjórnar 2. áfanga rammaáætlunar þarf að bæta aðferðir verkefnisstjórnar og faghópa frá því sem nú er. En fagvinnu verkefnisstjórnar og faghópa var ábótavant í 2. áfanga og ekki allt nægjanlega faglega unnið til að hægt sé að byggja á henni.

Þetta er sérlega mikilvægt þar sem miðað er við í 1. málsgrein bráðabirgðaákvæða að nota skuli niðurstöðu 2. áfanga sem grunn að fyrstu rammaáætlunina með lögformlega stöðu.

Þessu til rökstuðnings skal eftirfarandi getið.

- Verkefnisstjórn týndi erindi Suðurorku um virkjunarkost A í Skaftárvirkjun við úrvinnslu á virkjunarkostum sem átti að taka fyrir. Þar skorti á verk- og skjalastjórnun verkefnisstjórnar.
- Verkefnisstjórn átti í vandræðum með að fá faghópa til að skila einkunum fyrir alla kosti og fékk því ekki einkunnir frá öllum faghópum fyrir alla virkjunarkosti sem til afgreiðslu voru s.s. virkjunarkosti á Torfajökulssvæðinu og Búlandsvirkjun.
- Faghópur 1 beitti flókinni aðferð við röðun virkjunarkosta. Aðferir faghópsins voru svo flóknar að enn hafa gögn með rökstuðningi fyrir röðun ekki verið lögð fram á vef rammaáætlunar þrátt fyrir yfirlýst áform þar um.
- Faghópur 1 getur ekki með einföldum hætti tekið nýja kosti inn í sitt mat eða metið breytingar á virkjunarkostum sem metnir hafa verið nema að 12 manna hópur sérfræðinga komi saman og vinni í um 2 daga, samkvæmt svörum formanns faghópsins. Framangreint þýðir í reynd að ekki sé hægt að hagnýta fagvinnu hópsins við þróun virkjunarkosta nema að nota til þess milli 1 og 2 milljónir króna við hverja athugun sem í reynd þýðir að slíkt sé ekki gert sökum kostnaðar.
- Faghópur 3 skilaði í reynd ekki nothæfum niðurstöðum og var í framhaldi ekki tekinn með við kynningar á niðurstöðum faghópa sem fram fór.

Af framansögðu er ljóst að ekki hefur í öllu verið beitt almennt viðurkenndum aðferðum sem eiga að vera forsendur verklagsins. Bæta þarf fagmennsku í störfum verkefnisstjórnar og faghópa 1 og 3 þannig að hægt sé að nota þessar aðferðir til grundvallar flokkunar virkjunarkosta.

Ákvæði til bráðabirgða
1. málsgrein

Draga má í efa að öllu óbreyttu sé hægt láta núverandi vinnu við 2. áfanga leggja grunn að fyrstu rammaáætluninni með lögformlega stöðu og verða lögformlegt. Því til rökstuðnings má benda á framangreindar athugasemdir og þá staðreynd að sveitarfélög sem hafa innan síns umdæmis virkjunarkosti sem þau vilja láta hagnýta, höfðu ekki upplýsingar um að möguleiki til að fá slíka virkjunarkosti tekna til afgreiðslu í rammaáætlun muni lokast í ákveðinn árafjöldi ef 2. áfangi verður látinn liggja til grundvallar fyrstu rammaáætlun með lögformlega stöðu.

Betur færi að hægt væri að meta hvern kost fyrir sig þegar þörf er á.

Athugasemdir við frumvarp

Suðurorka telur ástæðu til að eftirfarandi verði tekið til skoðunar úr athugasemdum við frumvarpið í þskj 81.

II. Þörfin á lagaramma um verndar- og nýtingaráætlun...

Í 2. málsgrein er þess getið að vinnu við gerð 2. áfanga rammaáætlunar ljúki í lok ársins 2010. Það rímar illa við upplýsingar í fylgiskjali með þingskjali 81 þar sem fram kemur að ekki hafi verið gert ráð fyrir fjármunum til rammaáætlunar á árunum 2010 og 2011.

Ef hins vegar fjármagn fæst til verksins er ljóst að ekki vinnst tími til að vinna þetta innan þeirra tímafresta sem tryggja aðkomu almennings og hagsmunaaðila í lagafrumvarpinu.

Á hinn bóginn er ljóst að allur dráttur á niðurstöðu 2. áfanga dregur úr fjárfestingu við þróun virkjunarkosta sem leiðir af sér að minni vinna er lögð í undirbúning og minni rannsóknir stundaðar en ef fyrir lægi samþykkt rammaáætlun.

III Rammaáætlun um nýtingu vatnsafls og jarðvarma

Í 10. málsgrein er sagt að 39 virknunarkostir í vatnsafls séu í áætluninni en rétt er að þeir eru 40 og er Búlandsvirkjun númer 40.

Gert er ráð fyrir að faghópar vinni úr athugasemdum við framkomna skýrslu faghópa.

IV. Áætlanir um vernd og nýtingu vatnsafls í Noregi

Í Noregi eru tvær áætlanir þ.e. Samlet plan for vassdrag og Værneplan for vassdrag.

Suðurorka telur að öll vinna verði markvissari ef fjallað er um þessar tvær áætlanir aðskilt eins og í Noregi en ekki í einu og sömu áætluninni eins og virðist hafa verið gert til þessa. Til dæmis er titillinn rammaáætlun um verndar- og nýtingaráætlun vegna virkjunar fallvatna og háhitasvæða misvísandi og betur komið í aðskildum áætlunum.

VII. Orkurannsóknir og staða rannsókna- og nýtingarleyfa

Suðurorka bendir á að Orkustofnun gaf út rannsóknarleyfi á vatnasviði Skaftár og Tungufljóts 8.7.10. Því þarf að breyta texta og töflu í 3. málsgrein og texta í 4. málsgrein til samræmis við það.

Fylgiskjal

Mjög óheppilegt er að ekki sé gert ráð fyrir framlagi úr ríkissjóði vegna rammaáætlunar árin 2010 og 2011. Það kemur þó á óvart því talsverð vinna var unnin á vegum verkefnisstjórnar 2. áfanga rammaáætlunar á árinu 2010.

Lokaorð

Suðurorka þakkar fyrir tækifærið að koma athugasemdum við þskj. 81 á framfæri og vonast til að sem best niðurstaða náist við fyrirhugaða lagasetningu. Suðurorka vonast til þess að lagasetningin tryggji að óvissa sem hefur skapast vegna dráttar á niðurstöðum úr 2. áfanga rammaáætlunar og lögformlegrar stöðu niðurstaðnanna verði eytt við afgreiðslu Alþingis á framkomnu frumvarpi. Með því móti getur Alþingi unnið að því að styrkja stöðir atvinnulífsins og ávinna sér trausts þjóðarinnar. Áframhaldandi dráttur á því að ljúka 2. áfanga rammaáætlunar heldur aftur af fjárfestingu og allir tapa.

Virðingarfyllt,

Guðmundur Valsson

Framkvæmdastjóri Suðurorku ehf

